

Mesterséges holdak Doppler-görbéinek geodéziai alkalmazása

DRAHOS D. — HORVÁTH F. — TARCSAI GY.

Mesterséges holdak Doppler görbéi geodéziai célú felhasználhatóságának vizsgálatára modellszámításokat végeztünk. Kiszámítottuk egy fiktív mesterséges holdnak egy ugyancsak fiktív állomásra vonatkozó Doppler görbéit. Az állomás koordinátái geocentrikus egyenlítői polárkoordináták (φ , λ , τ). A műhold pályaelemeit ismertnek tételeztük fel, és közelítő állomáskoordinátákból kiindulva határoztuk meg pontosabban a koordinátákat. Kiértékelési módszerként a legkisebb négyzetek elvével kombinált differenciális korrekciók módszerét használtuk. Általában 4–5 iterációs lépés után megkaptuk a legjobb kiegyenlítést. Amennyiben hibátlan Doppler-csúszás értékekből indultunk ki, néhány cm eltéréssel kaptuk vissza az állomáskoordinátákat. Mérési pontossági követelmények becslése céljából a számítással nyert Doppler-csúszás értékekhez véletlen hibát adtunk. 150 MHz adófrekvencia esetén ez a véletlen hiba maximálisan 0,01 Hz volt. Így a kapott koordináták 10–20 m-rel tértek el a valódi értékektől. A fent említett eredmények alapján megállapíthatjuk, hogy 10–20 m-es pontossághoz körülbelül 10^{-10} -es relatív frekvenciamérési pontosság szükséges.

Кривые, получаемые искусственными спутниками Земли, позволяют определить координаты приемных станций. В настоящей работе излагается способ, в основе которого лежит метод дифференциальных поправок.

По модельным вычислениям выяснено, что определение координат станции с точностью в несколько десятков м предует точности измерения частоты не менее $1 \cdot 10^{-11}$. Предлагаемый метод может удобно применяться и для целей навигации.

Aufgrund der Kurven künstlicher Erdsatelliten besteht die Möglichkeit, die Koordinaten der Empfangsstation zu bestimmen. Im Vortrag wird eine Methode besprochen, die auf den differenzialen Korrekturen beruht.

Aus Modellversuchen ergibt sich, dass zur Berechnung der Stationskoordinaten mit einer Genauigkeit von einigemal 10 m eine Frequenzmessung mit einer relativen Genauigkeit von minimum $1 \cdot 10^{-10}$ notwendig ist.

Die Methode ist auch für Navigationszwecke gut geeignet.

(Folytatás a 20. oldalról.)

Az év folyamán jutalomként utazáson vettek részt: A Mélyfúrási Szakosztályi munkájáért: *Barlai Zoltán* (Freiberg). A XIII. Szimpózium szervezési munkájáért: *Deres János* (Leipzig), *Király Ernő* (Leningrád), *Szabadvári László* (Salzburg), *Szemerédy Pálné* (Freiberg), *Ujjalussy Antal* (Salzburg).

Az Alföldi Csoport szervezői munkájáért: *Hartner Mihály* (Freiberg), *Márhoffer József* (Leningrád).

A Nevezéktani Bizottság munkájáért: *Karas Gyuláné* (Leipzig).

Az Egyesület főtitkári teendőinek elismeréseként: *Czeglédi István* főtitkár (Leningrád). Egyesületünk legmagasabb kitüntetését az

Eötvös Loránd-emlékérmeket

1969. évben az Emlékérem Bizottság javaslata alapján *Dr. Társcy-Hornoch Antal* akadémikus, az Egyesület társelnöke kapja. Az emlékérem az Eötvös ünnepségek keretében 1969. április 17-én – az alapszabálynak megfelelően – kerül átadásra.

Az év végi záróülés ezután jóváhagyta az Egyesület 1969. évi keretmunkatervét, majd a Baráti Találkozóval ért véget.

Mély megrendüléssel tudatjuk tagságunkkal, hogy

FEHÉR FERENC
nyugalmazott főmérnök

1968. december 24-én, 79 éves korában elhunyt.

Az elhúnytban a Magyar Geofizikusok Egyesülete egyik alapító tagját, a Magyar Műszeripar a geofizikai műszergyártás egyik kiváló és köztiszteltnak örvendő szakemberének elvesztését gyászolja.

Halála nagy veszteséget jelent mind a Magyar Geofizikusok Egyesülete, mind a Magyar Műszeripar, mind pedig barátai és munkatársai számára. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Ribi Elemér

DR. SOÓS SÁNDOR

1890 – 1969

Régi alapító tagunkat veszítettük el 1969. jan. 13-án Dr. Soós Sándor személyében, aki Egyesületünknek 1954-től kezdve volt tagja. Mint matematika-fizika szakos tanár és vegyész doktor, hosszabb pedagógusi működés után, nyugdíjas tanárként lett a Geofizikai Intézet dolgozója, ahol a geokémiai kérdésekkel foglalkozott végleges nyugalomba vonulásáig.

Emlékét kegyelettel megőrizzük.

Tóth Géza

DR. ALBERT ANNA

1889. IX. 23. Nagyenyed – 1969. I. 20. Budapest

Eltávozott körünkből dr. Albert Anna matematika-fizika szakos tanár, geofizikus, Egyesületünk alapító és választmányi tagja.

Albert Anna 1914-től 1950-ig kiváló eredménnyel működött pedagógiai pályán. 1951-ben került az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet obszervatóriumi csoportjához és ott tíz éven át felmérhetetlen segítséget nyújtott a tudományág jellegének kialakításában. Publikált és kéziratban maradt műveit ma is forrásmunkának használjuk.

Gyászoljuk valamennyien, akik ismertük, tiszteltük, becsültük és szerettük. Emléke velünk marad és továbbra is éltető eleme lesz munkásságunknak.

Dr. Barta György

СОДЕРЖАНИЕ

<i>П. Мюллер</i> : Сводный доклад Общества венгерских геофизиков о последних результатах геофизических исследований	3
<i>Лётч В. — Герштенбергер В.</i> : К вопросу об эталонировании методов РК и о возможностях их дальнейшего усовершенствования	21
<i>Я. Дереш — И. Мархоффер</i> : Какие выводы можно делать по диаграммам радиоактивного каротажа	32
<i>В. Бахан</i> : Применение геоселектрических корреляционных методов в глубоких скважинах Польши	39
<i>Д. Драхош — Ф. Хорват — Дь. Тарчай</i> : Применение доплеровых кривых, получаемых на искусственных спутниках Земли в геодезии	40
Новости в Обществе Венгерских Геофизиков	2, 20, 40

INHALTSVERZEICHNIS

<i>P. Müller</i> : Zusammenfassender Bericht der UGG über die neueren Resultate geophysikalischer Erkundungen in Ungarn	2
<i>W. Löttsch — W. Gerstenberger</i> : Zur Frage der Eichung der kernphysikalischen Bohrlochmessverfahren und zu ihren Entwicklungsmöglichkeiten	21
<i>J. Deres — J. Márhoffer</i> : Eichungsfragen der Gamma- und Neutron-Gamma Messungen	32
<i>W. Bachan</i> : Geoelektrische Korrelationsuntersuchungen in Tiefbohrungen in Polen	39
<i>D. Drachos — F. Horváth — Gy. Tarcsai</i> : Geodätische Anwendung der Dopplerkurven künstlicher Erdsatelliten	40
Vereinsnachrichten	2, 20, 40